

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ, БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 ф., на по год. 3 ф., на четврт
године 1 ф. и 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплата плаћа се поштап-
ском упутницом непосредно ад-
министрацији „Глас Црногорца“
на Цетиње, или отпраћивши
новина на коју драго пошту;
а коме је наручице, може се
преплатити код г. *Петра Рама-
дановића*, К. Ц. агента у Котор.
Дошени се плаћа уредштво.
Рукописи се не враћају.За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет ријеч-
а по три новчића за први пут,
а за сваки даљи пут по 2 новч.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— Њ. В. Господар са пратњом повратио се из Никшића у понедјелник.

— Поводом рођендана Њ. С. Књаза Петра, Великог Војводе Захумског, у поведјелник је било благодарење у дворској капели. Служио је Високопреосвештени Митрополит г. Митрофан са мјеснијем свештенством у присуству Књажевске Породице, државнијех великодостојника, и овдјешњијех Херцеговаца, који су последи богослужења били примљени у Двору цијелом Књажевском Породицом. У очи радоснога дана, по већ усвојеном обичају, била је херцеговачка вечера у гостионици „Код Мостара“, коју је изволио посјетити Њ. С. Велики Војвода Захумски у пратњи г. адјутанта Н. Пејановића, уз највеће одушевљење присутнијех. Његова Свјетлост чашом у руци наздравила је Херцеговцима, а госп. др Новица Ковачевић биранијем патриотскијем ријечима наздравио је Његовој Свјетлости. Млади Слављеник био је испраћен одушевљењем клицањем: „Живио!“ као што је и дочекан био. За тијем је сlijедио цио ред патриотскијех здравица, међу којима се истицала натрена и заносна бесједа г. *Петра Костића*, учитеља никшићског, уз складно пјевање патриотскијех пјесама и јуначкијех узгусе, до поноћа.

— Влада Француске Републике поднијела је Њ. В. Господару на одобрење наименовање г. де Ла Булинијера, савјетника своје амбасаде у Цариграду, на мјесто г. Дешија, досадашњег француског министра при нашем Двору.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 2 октобра.

О положају у Аустрији петроградске „Новости“ пише: „Последије цијелог реда скандала рајхсрат се опет умирио, и сада мирно протреса предлог о споразуму са Угарском. Овај срећни прелом последња је одлуке њемачке опозиције да одустане од досадашње обструкције. „Фремденблат“ добро опажа, да су преставници њемачке опозиције прије донијели ту мудру одлуку, могао се избјећи цио ред криза, које су помрачили политички живот Аустрије. Тај успјешни почетак засједања аустријског рајхсрата обећава добре резултате прије свега у питању споразума са Угарском. Ово је питање тројуголни камен свега бића Аустро-Угарске од г. 1867, и сада га треба ријешити по сваку цијену. Истина, у последње доба никле су нове несугласице, али то у Угарској. У угарском сабору опозиција ванала угарску владу, да много попусти Аустрији, к томе, да се извјештај влада о предлогу споразума не слаже са извјештајем, што је бечка влада поднијела аустријском рајхсрату. Али су ове несугласице споредног значаја, и само би могле проузроквати оставку једног од министара-пресједника. Главна сврха аустријске политике у овом часу јесте, да проведе предлог о споразуму кроз парламент. То је јасно

какао граф Тун у рајхсрату, говорећи о важности овог часа и о потреби да опозиција надвлада своје страначко осјећање у корист општега добра. Али у часу, кад је опозиција узимала на знање ове мудре ријечи министра-пресједника, један од њемачкијех министара бечког кабинета, министар трговине Бернрајтер, који се није слагао са грофом Туном, већ се готовио да даде оставку. Та оставка је већ свршен чин, и како се чује, и други министри пријете са оставком. Тако побољшање положаја у парламенту вуче за собом министарску кризу. Таква су противурјечија могућа само у Аустрији. А међу тијем граф Тун је изјавио, да се много нада од садашњег засједања рајхсрата, и да ће последи рјешења питања о споразуму са Угарском поднијети парламенту да рјешни друга питања. Али ћето бити по свој прилици одложено до идуће године, пошто предлог о споразуму захтијева много времена, и тешко да ће бити свршен тај посао прије идућег јануара. Али у сваком случају, још се ништа не може рећи о исходу расправе у питању о споразуму, нити се може претполагати да ће графу Туну поћи за руком да у парламенту постигне што жели.“

На мјесто одступившег министра трговине Бернрајтера, који је био у Туново министарству као преставник њемачко опозиције, дошао је барон Дипаули, вођа њемачке католичко странкама, која спада у састав већине рајхсратске; тако министарство Туново, које је хтјело да буде изван и над странка, постаје министарством из већине словенско-германске, којој, како изгледа, Њемци уступају сву одговорност за нови споразум са Угарском, и сву заслугу за спасење дуализма, који су аустријски Словени до јучер нападали, јер је извјесно да ће њемачка опозиција војевати противу аустро-угарског споразума. Како ће Словени бити награђени за ту услугу, идемо да видимо.

О последицама наклоности Брисонова министарства к ревизији Драјфусова процеса петрогр. „Н. Времења“ пише: „У часу, кад су, по малости садашње владе француске републике, сви умови заузети Драјфусовом ствари, на реду међународнијех питања, при рјешавању којих би Француска имала да игра прву улогу, стоје: питање о Фошад, питање о међународној конференцији, коју је Русија предложила, питање о удаљењу турске војске са Крита и питање о последицама политичког преврата у Китају. Како ће се ријешити сва ова питања од огромне је важности за Француску. Удаљење Маршанове експедиције из Фошаде, што жели Инглеска, било би несумљив дипломатски пораз за Француску. Неучешће Француске на конференцији коју је Русија предложила, и у међународнијем мјерама, које ће се предузети да се Крит ослободи од турске војске, било би у отвореном противурјечију с руско-францускијем савезом; колебање парижке владе у Китају било би веома штетно за нове веома озбиљне интересе француске трговине и француске капитале. Можда још министар иностранијех дјела треће републике није имао предасе-

толико озбиљног и плодотворног посла, али г. Делкасе, како изгледа, нема времена да се њим занима. Он је сав заузет питањем, да ли ће поћи за руком г. Брисону да постигне на касационом сулу преглед Драфусова процеса, и хвала том заузетости, заграничнијем пријатељима Француске брзо ће можда бити потребито да промисле како ће се проћи без њеног учешћа и судјеловања тамо, гдје су до сада њено учешће и њено судјеловање бивали прави догађаји. О томе почињу мислити озбиљно у Паризу и у опште у Француској. Г. Ф. Шарм у последијој свесци „*Revue des deux Mondes*“ отворено оптужује Брисоново министарство, да је смањило међународну улогу Француске. Француски народ у огромној већини протестира противу министарства, које се не сјећа да стоји на челу државе, којој сва Јевропа признаје значај величине. У Француској данас одлучно превлађује расположење противу прегледа Драјфусова процеса. И све то претскажује скорни пад Брисонова министарства, али како до отварања парламента још преостаје најмање око три недеље, исто се намеће питање, да ли се неће у току тога времена збити што-год врло непријатно за међународни положај Француске? Одговорила на ово питање све постаје теже и теже, јер сваки дан постаје вјеројатнија могућност, да ће г. Делкасе пристати на повлачење Маршанове експедиције из Фошаде, а све мање вјеројатније, да ће Француска у питању о међународној конференцији, коју је Русија предложила, а такође и у питањима критском и китајском моћи разиграти улогу, која је иде, усљед упутрапље смутње, изазване предстојећом ревизијом Драјфусова процеса. И за све то одговорност пада искључиво на радикално министарство, које је замијенило прољетос умјерено-републиканско министарство, које је владало цијело двије године. Радикали, који су се хвалили, да ће владати, ослањајући се на једине републиканце, разбудили су на ново алгацију у корист Драјфуса. Сад је свакоме очевидна нужа, да се ови државници замијене другима, који боље разумију интересе Француске, али је питање, да ли буде та замјена врло касна сада, пошто се збило толико неповољнога за међународни утицај треће француске републике.“

Поводом политичког преврата у Пекину, из Кјао-Шау кренуо је један њемачки ратни брод у Таку, да ту штити њемачке интересе. На броду је и једно одјељење поморске инфантерије, да у случају потребе пође у Пекин, ако га позове њемачка легација при китајском двору. „Н. Времења“ вели да у Пекину није се збивало ништа се сада збива ништа што би могло пријетити њемачкој легацији. Инглеско бродовље што је било кренуло пут Таку, повратило се одма у Веј-Хан-Веј, чим је очовидно признало, да није било повода тој демонстрацији. Што тијем хоће њемачка влада, не може се разумјети, али ова демонстрација мора да има неку сврху. Петроградски лист ту назире тајну везу са промјеном фронта њемачке иностране политике одно-

сно Инглеске, којој једино може угодна бити та њемачка демонстрација против китајске владе. Цар Вилхелм, доскорашњи заштитник Транзвала, сада је жртвовао ту јужно-афричку републику Инглеској, с којом је склопио у последње доба и њекл уговор, који се још у тајности држи, али се његове последице већ виде у Транзвалу. Могуће је да се тај уговор протеже и на другу страну, кад се развијају јевропске колоније, и на то „Н. В.“ поводом ове њемачке демонстрације у Китају овако завршује: „Како изгледа, наступа вријеме када ће Русија исто као и Француска морати будно сlijедити њемачку политику на далеком истоку. Ко зна, чим ће се означеновати предстојеће путовање Цара Вилхелма у Палестину, ако оно започне прије него турска војска буде пригуђена, да остави Крит, а предстојећи преговори о Фошад у Паризу покажу, да Француска једнако не намјерава, да се потчине свијем захтјевима, које јој може ставити Инглеска односно Маршанове експедиције?“

Прошле недеље царскт и зами у Беранима силовањем су једну осмогодишњу хришћанску дјевојчицу. Овај злочин узбудио је све преко границе Хришћане. Роботи и сродници обемчаштене дјевојчице напали су на објекте на близме, и убили њих три и два рањени; а од Хришћана су ту пали два мрља и два рањена.

Књажевска влада у интересу мира и реда на граници обрадила се В. Порту, трећећи да се на граници ред успостави.

Њ. В. Султан наредио је одма, да се Сад-Гди и-паша одмах у Беране поврати, да казни дјелаче и даде задовољствити уаријеђеној частл дјевојачкој.

МАВРОМИХАЛИ О СПОРАЗУМУ БАЛКАНСКИХ НАРОДА.

Један сарадник парискога листа „Глод“ имао је један раговор са г. Мавромихалом, бив. министром унутрашњих дјела у Делијанисовом кабинету, а сада послатком на грчкој екуштици, о споразуму балканских народа, који доносимо у ијелин:

Чим је сазнао вјел мојој посјети, г. Мавромихали ми рече:

— Ми смо, моје колеге у Делијанисову кабинету и ја, били директно умљешани у све догађаје за ове двије последње године. Од моје би стране било нешто смјело да јавно говори о тим догађајима и да, у ступцима тако великих новина, као што је „Глод“, отшкринем зајесу која још скрива многе детаље кризе која је нарушила мир на истоку.

Овакав одговор бив. министра грчкога само је увелчао моју љубозитљивост. Ја, не хтјевши га отворено расипити о вљима, промјених тактику и околишњим путем покушах сазнати све. Упитих га, дакле:

— Мислите ли ви да су путовања књаза Фердинанда и краља Карла значајна у каквоме политичкоме циљу?

— Путовања ова два владара у Петроград, нарочито путовање књаза бугарског, чиниће су јачачно из разлога куртоаније и учтивости. Али ова путовања нијесу чиниена без каквога политичкога разлога. Путовање књаза Фердинанда јесте осветљање нове политичке еволуције у Бугарској т. ј. повратак њезин у круг руског утицаја. Несспорно је да су у Петрограду измијењане мисли о политици, коју Бугарска треба у будуће да води.

Поводом путовања краља румунскога у престоницу руску, поменућу још два значајна факта. Један је: пред позлазак краља све румунске новине тужиле су се на државу Руске према Румунији — говорећи при томе о питању румунскоме

у Трансилванији. Други је: свята, која је прагида краља Румунскога на путу у Петроград, састављена је била из оних официра, који су 1877—1878 год. учествовали у рату против Турака. Ако се узме обзир да је прије овога факта на Синаји, приликом бављења књаза Фердинанда у Румунији, узношен рат од 1877—78 године, онда ова посјета два владара, нагледа као нека манифестација руско-бугарско-румунска која има везе са поменутиим ратом.

— Говори се, да Русија ради на томе да групише све хришћанске државе на Балкану, да под њеном заштитом, склопе један споразум. Колико има истине у томе гласу?

— Из више разлога било би добро кад би се све хришћанске државе на Балкану споразумјеле.

— Говорило се да је, у очи последњега рата, било говора између Грчке и Бугарске о подјели Македоније и заједничке акције против турске. Да ли бисте ми могли дати каквих тачних објашњења о томе?

— Питање је ваше деликатно. Тиче се државних тајни а ја немам права издати их.

— Па ви знате боље него ја, да те тако зване државне тајне нијесу више тајне. Многи су новинари, као и политичари, говорили на широко о њима. И баш за то што су се о овим договоранима између Грчке и Бугарске прописали и казивали различити, противни гласови, ви бисте добро учинили кад бисте читаоцима „Голова“ дали тачне податке.

Г. Мавромихали је двоумио још неко пријеме али је најзад, на које наваљивање пристао. Његове изјаве, учињене престо и озвучене поводом овога, дају им велику важност и ја их саопштавам од ријечи до ријечи.

— Пред наш рат са Турецком, влада бугарска посла свога нарочитога агента у Атини, који је собом донио предлог о споразуму с нама у питању македонском. Г. Делијани прими у начелу идеју бугарску, али у исто вријеме потражи од бугарскога агента, да поднесе тачан план у коме би био означен начин на који мисли бугарска влада учинити подјелу наше сфере утицаја и акције у Македонији, која би, доцније, послужила и као основа за дефинитивну диобу ове турске провинције. Г. Делијани је формално изјавио да без тога плана неће моћи дати никакав категорички одговор. У то вријеме и српска влада предузе корак у Атини да се са нама споразумије о Македонији.

— Да ли је грчко бугарски споразум искључивао грчко-српски споразум, а овај опет онај први?

— У начелу само. И, и признати морам, да је споразум између три државе представљао мање тешкоћа од наше стране него ли од стране Срба и Бугара. Ми, Грци, смо вољни споразумјети се лако и са једнима и са другима, само се Срби и Бугари не могу да споразуму међу собом. Положај у коме смо се ми налазили тада био је такав, да су нам сличне по-

нуде из Биограда и Софије, признати морам, лакшате, али оне нијесу водиле никаквоме практичном резултату, јер, док тражени план из Бугарске никако не долазаше, дотле ми нијесмо могли категорички се споразумјети са Србима због цуно разлога.

Вријеме је пролазило у преговорима док, баш у очи самога нашега рата, у трнутку кад нам је требало савезника, Бугари и Срби постадоше немоћни за рат.

— Е па лијепо: да ли је сад тај рат створио повољнији терен за споразум између хришћанских држава на Балкану, или је, на против, створио нове препреке његовоме остварењу?

— Ја ћу вам отворено рећи. Ја ћу изнијети мисао са којом се потпуно слажу многи Грци, Бугари и Срби, а која ће изазвати код многих од наших читалаца чуђење. Јест, тај рат, и ако је Турска остала побједилац, учинио је више моралне штете, нерачунајућима територијалне, Турцима, т. ј. побједоцима, него Грцима, побијеђенима. Ево како:

Овај рат доказао је понова ово: 1) да ни једна од држава хришћанских на Балканском Полуострву не може успјешно водити узмљена рат са Турецком. То је једна истина коју цео свијет признаје, а на првом мјесту Грци који, полазећи у рат, бјеху тврдо увјерени у своју пропаганду. Према томе споразум између хришћанских балканских држава намеће се императивно за будућност. 2) да хришћанске државе уједињене у савез могу успјешно ратовати са Турецком, а то је истина која се перадо усваја како на Истоку, тако и на Западу. Јер, најзад, не може се човјек чудити што је једна велика царевина као што је Турска, побједила једну малу рђаво наоружану државу, као што је Грчка, у којој је војна организација посве рђава.

Откуда зашто та општа идеја у Јевропи да је Турска доказала последњим ратом своју снагу и виталитет? Какав виталитет, каква снага, какве војничке врлине? Гдје су оне? За седам дана очајаног отпора, који смо чинили на граници и гдје су Турци, поред све своје тројном веће снаге од наше, своје четири пута јаче артиљерије од наше, узалуд покушавали да нас с границе отјерају. У нашој јуначкој одбрани у Валестину, гдје смо храбро одбијали нападе турске, чији су губици били огромни, или у ономе пропадом плану Едем-пашином пред Фарсалом, или у ономе неуспјеху пред Дамокосом, читајте о томе извјештај немачког генерала Фондер Голца, реорганизатора турске војске, и у њему ћете наћи, да генерал Голц критикује са највећом строгишћу акцију турске војске у Тесалији, јер у ратурту генераловом треба читати између редова, пошто њихов писец мора водити рачуна и о Турцима, као о својим старим ученицима у ратној вјештини. Генерал Голц признаје први, да смо имали само неколико више батаљона у Дамакосу. Турци би претрпјели ужасан пораз.

План турски да опколе нашу малу војску и да је заробе, потпуно је пропао. Ми смо заробили много више Турака, него што је турска војска Грка. У кратком да смо имали једну војску од 80.000 војника

добро организовану и добро извјежбану, ми бисмо остали побједници, и ми бисмо прекирили територију турску, као што смо учинили у Епиру. Извјесно је да би Турци остали на крају побједници због огромног броја војске, која долазаше са свију страна, али ипак ко зна шта би било?... Претставите сад да ми нијесмо били сами, да су Црногорци, Срби и Бугари пошли у рат кад и ми. Шта би радила Турска! Она не би била у стању повући потпуно из својих азијских провинција све трупе, послати их све противу нас. Она би била свуда тучена.

Ето то је та поука коју мале балканске државице из овога рата треба да извуку; да су балканске државице у стању војнички говорећи ријешити саме источно питање.

— Ви сте сад казали једну велику истину, т. ј. да, полазећи у рат противу Турске, бијасте сигурни да ће те бити побијеђени. За што сте онда ратовали? Зар нијесте могли избјећи рат?

— Тим питањем ви додирујете најделкатнију и најважнију тачку цијелог питања. Ја, на жалост, нијесам у стању бити одговјасан о том предмету и задовољити вашу љубопитљивост. Али кад се буду сазнале све ствари о томе рату биће вјерујте, врло сензационних ствари. Да, ми смо били вријеђани, понижавани, нашег шефа г. Делијаниса гурали су у блато за то што је ратовао, што је гурао у пропаганду једну малу земљу од 2 и по милиона становника, срљао у једну неједнаку борбу с једном великом Царевином.

Али рат је био неизбежан, ми смо морали ратовати. Ми нијесмо хтјели рат, али ми смо морали или напустити власт или ићи напријед. Напустити власт, то би од наше стране представљало један кукавичлук; наша свијест наметала нам је патриотску свету дужност да останемо на мјесту чисти и да поднесемо све одговорности које би отуда изашле, јер чујете ме добро, да нијесмо ратовали са Турецком, ми би имали грађански рат. Буна би букнула у Грчкој, и народ, у своме бјеснилу, све би збрисао: владу, институције, династију.

Ратујући ми смо све саслали, ми смо земљу сачували од највећих несрећа.

Ратујући ми смо чинили свету дужност. Историја ће нам одати једнога дана потпуну правду.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Руси и Срби у Св. Гори.) Руски лист „Церковни Вјесник“, који као ледјени лист издаје петроградска духовна академија, поводом 700-годишњице манастира Хилендара, донио је под горњим насловом а под потписом „Атонад“ следећи чланак:

Прије седам стотина година, око 1186. године, у Србији, на царском двору Стевана Немање између осталих светогорских инока, који су дошли да купе милостињу, био је и један атоноски (светогорски) инок, по поријеклу Рус. Тај инок прихватио је у Св. Гору, у руски манастир, младога српског царевина Растка (скраћено име Растислав). У манастиру Русици (како се звао

животу, и сам њихов живот јест лаж и утвара. Учини ли се, да у овом животу има што узвишено и свето, и то је обмана; свака племенита тежња даје се свести на нешто инско, свака је чистоћа рухо каљавог, сви су лијепи осјећаји строго расчлањени и растрвени у низ презирних пожузда и мотива. Па и сама људска индивидуалност, деференцирање и опстанак нашега ја падази према грозној анализи као обмана.

Нештедне скида копрену, и пјесник каже с презирним сажалењем: овдје је то, пред чиме сте се ви у прошину бацали, то, што вас је заводило. Има лијепих ријечи, али нема ништа на свијету, што би било достојно, да им одговорим. Цио је живот од меса, земаљски, прост. Људи једу и пију, раде и забањају се, заслужују иметак и губе га, рђају дјелу и умиру. Ту су они у свему њихову дјелању, у свему њихову достојанству и у свој њиховој тривијалности — и све је то лаж и обмана. И сву ову разноликост живота, ништавога живота, који заходи, црта без гњева и срџбе, често са сажалењем, увијек с некијем презиром. Пјесник не штеди — и пред њим нико није заштићен заматавањем ријечи и дјела, сви стоје пред њим као пред страшним судом и откривају своје најтајније тајне. На свакога је човјека уперена у истину страшна свјетлост, која продире попут Рентгенових зрака — то није наравски онај свијетли, топли сунчев сјај у коме је и. пр. Шекспир гледао овај свијет.

Непомирљиве противности живота нијесу ничим скривене. И чему? Кад је живот бесмислен и немогућ, доћи ће смрт и разријешити све немогућности. Смрт је страшна, али је гдјекад боље не живјети и благодет је умријети, ослобођен бити и ослободити. (Смрт Ивана Иљича.) Човјек може само тако дуго живјети, докле је животом опипан, чим се истријепа, мора видјети, да је то све обмана. (Историјски)

руски Паятелејмоновски манастир у Св. Гори) царевин Растко примио је монашки постриг и доцније постао је познат под именом Саве.

Блажени Сава у почетку је боравио у манастиру Русици, а за тим је пријешао у грчки Ватопед. Игуман тога манастира пошље га у Цариград поштом обитељи и ту се блажени Сава користи расположењем, које је према њему гајио император Алексије Комнен, и измоли у њега дозволу, да обнови манастир Хилендар, који се тада налазио у развалинама. Кад се вратио у Св. Гору, он помоћу свога оца обнови Хилендар, купи око себе српско братство и измоли у императора грамату, по којој је Хилендар постао српском лавром.

Српска Хилендарска лавра, коју је обновио Св. Сава, постоји већ седам стотина година. Између осталих обитељи Св. Горе, та је обитељ знаменита у двојаком погледу: 1) по својој просвјетној значаји за словенски свијет, и 2) као средишња тачка за многе словенског поријекла, који борави у Св. Гори.

Од атоносних манастира, вели професор Григоровић, само се о Хилендарском манастиру зна, да су његови монаси преводили и преписивали многе рукописе. У XIII. и XIV. вијеку библиотека манастира Хилендара имала је веома много ријетких рукописа. Око половине XVII. вијека она је била толико богата у рукописима, да је без икаквог уштрба за себе удеиала из својих млијевних сокровишта у средњој Русији, кад је патријарх Никон ради тога слао у Св. Гору старца Арсенија. За вријеме својег највећег напретка, у XIII. и XIV. вијеку Хилендарска обитељ указивала је не малу помоћ и руским иницијима Св. Горе, и тако је била посредница у њиховим односима са српским православним народом. Кад је Русија издасала под јармом Монгола, те није могла указати довољне помоћи руским иницијима Св. Горе, они су се преко Хилендарске обитељи обраћали за помоћ једноплеменим Србима, који су им у лицу својих владалаца драговољно указивали ту помоћ. Српски краљеви Милутин, Стеван Душан Силни Стеван Урош, Лазар нијесу остављали Русику без своје милости и издашности и њихове грамате и сад се чувају у том манастиру. Посље 1389 године, кад је на Косову пољу пропала снага и самосталност српскога царства и за Србију настало вријеме ропства, али кад је опет, посље побједи Димитрија Донског над Мамајем, почела просвјетљивати велика будућност Русије, српски иноци Св. Горе, заједно с руским једноплеменцима обраћају своје погледе на једнојерну и једноплемену Русију.

Од половине XIV. вијека српски манастири у Св. Гори, Хилендар и Св. Павле, уживају милости и издашности из Русије. Руски владари, чувени људи и пастири цркве, између осталих обитељи Св. Горе, шилу велике прилоге и манастиру Хилендару. Братија тога манастира са своје стране у случају потребе увијек су помагали интересе руских инока у Св. Гори.

Намеђу осталог, у релативно недавној прошлости, пред почетак последњег руско-турског рата (1877. до 1878.), кад су руски иноци тријеци некакне неприлике

Не можеш живјети, а да нијеси појмио смисао живота, и у чему је тај.

Ријешење бесмислености и ништавости животне дато је само у свом односу ка вјечноме. Само у мисли на бесконачно може се живот прихватити и оправдати. „Није свијет живота обмана, већ је све просторно времено лажно.“ (О животној) Само је одјелити, лични живот утвара и лаж. Све, што је лично, Толстојем нагледа попут слабости. Свака се индивидуалност распада, дакле, према његову разлагању у низ малих осјећања, и код њега не находите више на сталнога, као из мрамора исклесаног човјека, како су га представљали пријашњи умјетници.

Необично разнобојна творачка моћ Толстога искочила је попут животије и снаге природне са свијетом из ове негације појединога људскога бића. У истину, шта постоји за човјека од Толстога створеног? Постоје ствари спољашњега свијета — утвара, који од њих к нама долазе, и трагови овјех утвара у памети — мисли, које се као механички разлијају и располажу, коју се неизостано развијају — а за овјем несумњивим и живим повлаче се још дужи, али нестални низови лажних и лажосних покушаја, да се у овој брзо пролазној мисли појана учврсти спасење поједине личности. — ови покушаји, који у толико више не успију, чим се више човјек изворима истинског бића приближује, чим је чистији простији. Сваки човјек нагледа код Толстога као неко средокраће свесвјетског живота, као дио средине свјетскога осјећања, као жижа, гдје живот усредсређује зраке своје свијести, да спозна у себи себе саму. Свакоме од њих изгледа само, да он има свој засебни живот и своју вољу — и с тога се чини страшно умријети — у ствари пак има само једна воља и само један једини живот, који је у свему једини... „смрти пак нема“ (О животној.)

ЛИСТАК.

СВИЈЕТ ЛАВА ТОЛСТОГА.

У СЛАВУ ЊЕГОВА СЕДАМДЕСЕТОГ ДАНА РОЂЕЊА

— Федоръ Сологубъ. —

Мислим, да ни један међу великим пјесницима није дао тако јаког осјећања живота, као Лав Толсти. То не стоји само до тога, што он у великој мјери влада потпуном вјештином језичнога изналазка: за онај значајни утисак живота и истине није довољна спољашња вјештина, па ма како она високо стајала. Потребна је још она жива снага осјеђоноћа, коју има Лав Толсти, — она снага, која чини његово пјевање не подражавањем и понављањем нашега свијета, него стварањем другог реалнога и живог свијета, по слици и прилици његова творца. Толсти не гледа са једне једине тачке — он гледа на свој свијет, рекао би, из његове најдубље дубине и ставља нас читаче сасвијем у средину оног, што се догађа, тако те ми престајемо, да изнесене особе гледамо објективно, него их готово гледамо њиховим очима. И човјека обузмље при читању овог знаменитог писца осјећање, да он садржи у себи сву истину свијета и његов васколики живот.

Али овај свијет није онај исти, што ми познајемо. Најрије екрије пред нама вјештина Толстога ону разлику између његова свијета и нашега. Треба само темељитије погледати, па неш откривити, да си жртвом неке царолије. Као што је систем нашег великог геометра Лобачевског по себи строго логичан, али у некијем дјеловима не одговара онимјем нама познатим Евклидовим предетавима простора, слично стоји свијет Толстога према нашем свијету; овај је, рекао би, друга планета, која пра-

ти нашу земљу и као намјерно понавља њезин живот. То је буран и жив свијет, који бије из извора живота и из животне истине. Живот и смрт, истина и лаж, то је дан и ноћ, свијетлост и тама овога свијета.

А како је настао?

Он није из регијона чисте фантазије, сви његови елементи потјечу из нашега земаљскога свијета. Читах ли Лав Толстога, учиниће ти се, да је он све, што прича, видио и доживио, да је он само једном видио, али за навиком у себе примио. Зато свака његова ријеч одише снагом и свјештином првога првобитнога зачетка. „Живот се мора једном узјети у свој својој неизвјештаној љепоти.“ (Козачи.) И он га једном узјео — он је прошао кроз цијели круг људској души присту-пачних осјећања, али он сувишае у све оно, што се иначе људима у кругу овога живота и овјех осјећања чинише несумњивим. Као нештедне истинскољубив човјек поче он жудно, да тражи истину, испитујући строго своју душу и истражујући на основу својих опажања оно, што га је научило знаоет и философија. И сад настаје свијет, сасвијем истинит и прост, без нимбуса, без светиње, без љепоте, без икакве величине — без великих људи, без великих дјела, чак без великих болова — без свију вјештина завођења, којима се људи дадоше завести — и у оноем обе-скруњеном и свакодневном животу лежи за њ једино оправдање живота.

У свјетлости строгога разума, мисли Лав Толсти, живот је бесмислен и немогућ. Такав, т. ј. на први поглед бесмислен, и насланиан је у дјелима Толстога. Људи чине тамо оно, што неће и што не би требало да чине: њихова чежња или до недостижног или до ништавог, и у овој бесмисленој тежњи одбијају се један јед другог, мраз се, презиру, вријеђају, свете се, гоне један другог у пропаст и долазе главе, и нпшта истинско нема у њихову

од стране грчких манастира, Хилендарска обитељ учинила је велику услугу у помоћи својој једноплеменој братији. Благодарношћу утицају блаженоупокојенога митрополита Михаила, Хилендар је за то вријеме склопио на својим земљама многе руске иноке, изагнате са имања грчких манастира.

По идеји неких јавних радника словенофилских, руски иноци, потчињени грчким манастирима у Св. Гори, уредили су братство, да чине помоћ руским пустињачким обитељима — хелијама и иноцима, које се налазе у Св. Гори — да помажу храмове поменутих пустињачких обитељи, које су пропадале, да утичу на духовно-наравствено усавршавање инока, да издају и бесплатно распростиру дјела и гравире духовно наравствене садржине и т. д. Митрополит Михаил патронизирао је ново братство и био изабран за његова првог почасна члана. На жалост, старија братија Хилендарске лавре, Бугари по народности, нијесу разумјели тежње митрополита Михаила, да утврди ред међу иноцима словенскога поријекла у Св. Гори и одупрли су се знаменитом митрополиту. Преосвећени Сава, који је 1897. долазио у Св. Гору и коме је био задатак, да измири двије партије инока — српску и бугарску, — није успио у својој мисији услед њихове непоустљивости и чак је био *исхијеран из лавре*.

Услед наступајуће свечаности 700-годишњице од обновљења Хилендарске обитељи од стране Св. Саве, нека је дозвољено изјавити жељу, да се измире те двије непријатељске партије, на општу корист инока Словена у Св. Гори и православља на истоку у опште.

(„У Св. Мор.“) Нашијем читаоцима познато је да је под овим насловом написао Књаз Галицији, у књижевности Мурављин, књигу, у којој је први пут у руској књижевности развијена српска мисао жаром великога рускога срца. Сада читамо у петроградским листовима, да је Учени Комитет Министарства Народне Просвјете препоручио ову књигу библиотекама ученика старијег узраста свјетских средњих школа, учитељских школа, семинарија и грађанских школа као и бесплатним народним библиотекама и читаоницама; а тако је исто препоручио ову књигу и Учени Комитет при Царској Канцеларији по заводима Царице Марије. Осим тога она је одобрена за школе министарства земљорадње и државних добара, увећана министарством комуникација за школе железница, и њено издање било је објављено војничким круговима окружницом главнога штаба. Колико се радујемо толико успјеху честитог издана толико више распростирању ове књиге кроз руски народ, ком је и намијенена.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Сад чистите коров) Не треба човјек да је пољопривредник у великом, па да види како се има муке и много посла око тога, да се усејни бране од корова. Ко је

Проповијед јединства и братства можда још није била од такве снаге увјерења, као у дјелима Толстога. Непрекидно, кроз све радове своје показује он, да су људи у истину једнаки, да су сви једнако ништави и да су у црковне томе дивотици јединог, вјеног и бесконачног живота и да једну душу имају. Овај један живот једне душе забављао увјек Толстога: овај у различита лица расцјепани, али свагда цигловити живот. И овај живот Толсти замислио свом снагом свога моћнога бића — исто као други жену или вину или славу или новац или синове што мислију — и стога се дојмају његова дјела великом снагом живота. И ради тога живота замислио он и све оно, што живи — човјека и животињу, (Платнар) и биљку (Три самршника). Људи његова свијета налазе изворима, који су различитом снагом шикју, али из истијех тала. Или животна снага кључа дивље у њима или тече мирно напријед или пресакне. Само овом животном снагом разликују се поглавито његове радне особе једна од друге — тимем, из којих дубина и наком снагом тек ови извори. Кад размозгаш, чиме нас она или она личност Толстога зачарава, наћи ћеш, да то нијесу карактерне црте, никакве особити начин односа људи и ствари једних напред другим, који производе чаролију, већ да је то једино и само генијално насликање пуноћа живота, она снага заметка, која из сјемепа развија организам.

Не црта он тако јако људе с њиховим животом и њиховим карактерима, као што живот који у људима тече. Свака је личност у Толстога створена стапањем мношине појединих црта, чији број почиње бескрајан и неисцрпљив, и с тога је насликани човјек жив, јединствен, ни на кога налик. И све су ове црте изнесене мајсторском, која те збуњује, тако да би већ мали дно био довољан, ва буде у себи створена, разнобојна личност. Али готово

макар једну леју неког усеја сијао, окопавао и пливено, види је, како коровљивих биљака има много, како оне лако и брзо расту баш и кад им сметате, кад их кидате и бацате.

То је напаст права. Ниче гдје га не сијете, буја и кад му сметате као да га заливате; пробија се свуда, увија се око усеја, заклања га, отимљући му из земље храну, а из ваздуха не само храну него и свјетлост.

И сви ми то знамо, сви од тога патимо, али се мало старамо да корова не буде. Шта више, ми га често непажњом својом баш сами сијемо, гдје ћемо се после мучити да га очистимо.

Ми сами у јесен коров сијемо, да на прољеће с њим муку мучимо. Хоћете ли да се о том увјерите, погледајте сад коју хоћете башту. Сад усеја тамо већ нестале, па је башта ипак пуна неког биља. Усејени се у јесен беру и однесу, а остану само стабљике корова. То није човјеку требало, зато га је оставио на миру.

А тиме је учињена једна повећа погрешка. Кад смо све из баште побрали, требали смо побрати и коров. Што ће нам? — Баш за то што нам не треба — морамо га из баште уклопити.

У јесен све сазијева, па сазијева и коров. Ако га оставимо у башти, посијајте га за до године. Гдје је био један струк штира или пепељуге, биће до године хиљаде струкова. Узмите један такав струк, па погледајте шта је сјемепа на њему! Тресните га мало, кад је зрео, па ћете видјети шта сјемепа отуд пада. И свако сјемепа то ниче као ђаво. Не мари од зиме, не мари за вашу његу, не чека да га брањом повлачите, као што у прољеће неће чекати да га окопате и залијете. Доста је њему, ако му само мајку, ону извикалу стаблику, оставите на мир сад у јесен.

И ви пољопривредници ту матер корова свију остављајте сад на миру! Чините ли то из милосрђа? — Не. То би било глупо милосрђе, јер бити милостив према корову то је бити глуп и немилостив према усејиву корисном. И не само то, него тиме сваки чини посла самом себи, и то подоста досадног посла.

Све то друкче би било, кад би пољопривредници обратили пажњу своју на јесењи зрије коров и помислили на коров у прољеће и преко цијелог љета. А код нас сад, сваки равнодушно гледа на коров мислећи: нека га, ништа ми сад не смета. Али се он спрема сад да нам смета до године.

Кад би се коров чистио у јесен, не би око њега имали муке у прољеће. Зато, пољопривредници чистите коров сад у јесен. Не остављајте га у башти и на њиви да сазири, да га вјетар омлати, разнесе и посије. Најбоље је да и не чекате да почне адријевати; али, ако је већ зарио, онда га почунајте или посијте најљубиво да му сјеме не отресе. После га најљубиво скуните и на гомилу сложите. Кад се просуши, запалите ту гомилу, јер ако је оставите тако, развијеће се којим било начином опет сјеме од корова. Хоћете ли од тога љубре да створите, морате га опет напати.

ниједан не црта Толсти у својим портретима оне задње, крајње, грубе црте, који би представљено лице изражавали у један тип. То је и узрок, што у црковне велике популарности Толстога и његове ошће признате творачке генијалности, имена његових радних лица не постају именима опћенигим: она су за то прежива и у њима нема никаква вјештачког ограничења. У том погледу је Толсти потпуна опрека нашега Гогоља, који је људе изнио на начин безживотан, али у кога је зато свако лице тип. У представљању је осјећаја Толсти управо противност Пушкину. Овај је познавао само јасне и одређене осјећаје, од којих је сваки затворен у свој круг. Толсти не познаје ни цијелих људи, ни цијелих осјећаја — он цијепа све најмање саставне дијелове.

Крај тога је интересно опазити, да је Толсти од својих писаца савременика био највећи пријатељ покојноме Фјету, писцу најтањих душевних покрета; а од пријашњих пјесника не дозначује Толсти првога мјеста Пушкину, већ Тјучеву, дубокоме и одушевљеноме посматрачу живе природе. Има још једна знаменита црта његове моћи: нико није боље од Толстога описао снове...

Обиље живота не мора се спознати разумом, који је ту без снаге, него самим животом. Смисао живота стоји у његовој односу ка бесконачном. Настане питање, које је Толстога много занимало. Он вели: „Ја морам живјети по закону истинскога живота, по „Вожјем“ закону, и тада самим животом упознајем његов смисао.“ Да живот упознаш животом, мора се очигледно потпуно живјети (с тога проповиједање о физичком раду) и повјерити се животу и у њему садржаној истини, одричући се мамљивих варака свога личнога живота (стога проповиједање о неопирању против зла). Много штошта у извјештаченим односима наших обичаја (стога мржња на грађански живот, на увјетоване обљике грађан-

Јер ако коров само баците на љубре да иструне, иструнуће му стабљике, а сјеме ће задржати клипаовост и, кад љубре на њиву изнесете, тамам сте њиву наубурили и посијајали коровом.

Код нас обично се баште чисте од корова у прољеће (њиве и ливаде се готово никад и не чисте). Онда се може видјети по баштама како се запаљен коров пуши и гори. Али онда се спаљују само стабљике, тек да не сметају. Сјеме се не тамани тиме, јер је оно у прољеће већ у земљи посијано прије усеја.

Сад, сад у јесен, чистите коров по баштама, њивама и ливадама. Сад сваки има и доста времена на то. Упамтите, да коров треба чистити док му сјеме није сазрело и отало, и знајте да се коров лакше чисти у јесен него у прољеће.

(О кувању пекмеца.) Пекмез можемо кувати од: шљива маџарака, јабука, крушка, дуња, бресака, грожда итд. Но, пошто се пекмез највише и најрадије кува од шљива, пошто су шљиве управо најобилнији материјал за кување пекмеца, то ћемо у овоме чланку и говорити како се кува пекмез од шљива.

Пекмез као што је познато, кува се у великој количини за трговину, а и у малој мјери за домаћу потребу.

Између кувања пекмеца у великој и малој количини, разлика је у томе: што при кувању пекмеца у великим количинама употребљујемо велике, тако зване „пекмезарке“ казане, док за кување пекмеца у маломе употребљавамо наше обичне бакрече; што при кувању пекмеца у великим количинама шљиве најприје у једноме казану обаримо, кувамо их дотле, докле копнице иснаду па онда ову чорбу кроз гвоздом решето проциједимо над другим казаном, у коме ћемо онај пекмез кувати. Циљ овога цијеђења је та, што у решету остану копнице. Када кувамо пекмез у маломе, повадимо копнице из шљива, или као што се то обично каже, изљускамо шљиве, па их метемо у бакрач и кувамо, без да их циједимо. Када пекмез у маломе кувамо, ми можемо чак и коџуру од плода одвојити.

Према овоме само се по себи разумије, да, када пекмез у маломе кувамо, истина рад много приметније, али је пекмез много бољи, слађи и постојанији, него ли када се у великим количинама кува.

Да видимо сад како се пекмез кува у малим количинама.

Но прије, него што пређемо на само кување, нужно је да неколико ријечи прозборимо о самоме материјалу, о шљивама.

Истина познато је, да се при кувању пекмеца у великим количинама, употребљава и лонични материјал, употребљавају се, дакле ситне и у опште оне шљиве, које се или апсолутно не могу употребити за сушење, или, на посљетку, и ако би се, зар, и могле употребити, ипна је цијена тако ниска, да је боље од њих правити пекмез. Али, тако исто познато је и то, да од бољег, крупнијег, зрелијег и здравијег плода, буде и пекмез много бољи, слађи и постојанији.

Према овоме дакле ми за кување пекмеца у малим количинама, за домаћу

ства и државе, проповијед о чистоти, о уздржавању) спречава упознање живота као и напућ дјелатност. Најбоље се упознање живота и пунога живота може стехи међу људима, који не живе помоћу умована, него живе у праточетку и који су близу природе, дакле међу простим, радничким људима. Стога проповијед о чистоти.

На тај начин постају и они „поучни“ радови Толстога непосредни из његова назора о животу, истога назора, који продире кроз све његове умјетничке радове и даје им, скупа с генијалном вјештином, тако дубоку и значајну вриједност.

Толсти мисли, да се смисао живота мора учити у просјечним људима. Он каже: „Ја сам видио, да је њима не само живот, него и смрт разумљива, они не виде у смрти ништа страшно, ништа противно, и ништа чудновато.“

„Ако они схватају онај смисао, којим се уништава страх пред немаштином, боловима и смрћу, онда је то прави смисао живота.“ Понајбоље је изнесено ово разумијевање истинскога животнога смисла у Платона Каратајева (Војна и мир); биће то најљепша творевина Толстога. „Каратајев није имао никакве приврежности, никаква пријатељства, никакве љубави, али он је љубио и живио у љубави са свијем, чим га је живот у везу довео, а особито с човјеком, не с овцијем или оцијем одређеним човјеком, већ с оцијем човјеком, кога је имао пред очима.“ То је однос к људима, како излази из назора на природан на њ, да је одјелит живот издуроран.

Можда ће кад-год људи тако бити, али за сад још нијесу так и живи исти варљиви живот, који нам је изнио Толсти таком дивном савременошћу.

Али та творачка животна снага, која у Толстога тако пренеражава, није му дата залудо. Да читаца с овцијем осјећајем животога живота „зарази“ (као што вели Толсти у свом чланку „Шта је умјетност?“),

потребу, морамо бирати шљиве што је могуће крупније, развијеније здравије, једнобразније, које су бране са дрвета, које су југу или југо-западу окренуте и што више изложене сунцу, и исто је толико важно, да су потпуно зреле, тако да су потпуно слатке, да им се месо лијеши за прсте, и да су око петељке смежуране. Од оваквога плода, биће пекмез не само много слађи већ и много постојанији, тј. дуже ће се држати.

Када смо овакав плод набрали, онда исти изљускамо повадимо копнице и мећемо у бакрач, у коме ћемо пекмез кувати, предпостављајући, да је бакрач чист. Када смо бакрач напунили шљивама, које треба да су чистом водом испране, онда у исти бакрач сунемо добре и чисте воде, да се поврх шљива вода испне, па за тим бакрач метемо над ватру, да се пекмез кува. За кување пекмеца, најбоља су дрва сирова, која ће равномерно горети тако, да пекмез не би загорно. Из почетка треба, да је ватра јака и не треба мијешати. Али, када се вода, већ, прилично укува, када се шљиве већ почну укувати, онда треба да је ватра слабија и да се пекмез мијеша. И у колико се пекмез више укувавао буде, у толико треба да је ватра слабија и да се врло смотрено и непрестано мијеша дрвеном кутлачом тако, да када се пекмез већ добро укува, ватра по бакрачом само помало тиња, а пекмез непрестано кутлачом мијешати. Пекмез треба кувати дотле, док се толико згусне да, када се у њ забоду кутлача да стоји усправно, осим тога да је сладак и да добије лијецу боју; по том га са ватре треба скинути, и када се мало прохлади, изручити га у чисте суве судове: дрвене или земљане глеђосане. Судове ове треба повезати чистим платном и нечим покловити да се спречи приступ ваздуха, па останили у чисте суве подруме, на клупе над земљом бар пола метара. У локалу гдје се пекмез држи треба да је у свако доба температура подједнака.

„Темп.“

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 2 октомбра.

(Црква Св. Василија у Никшићу) већ је посвојена и покривена, само још нијесу довршени кубе и звоник. Красота и величанство ове цркве већ далас настаљава и уздиже душу гледаоца, а што ли ће бити кад се на њој крет засија! Према њој је заснован архијерејски дом, са баштом до њега. Њ. В. Господар од Тројичинадесет четири пута је одио у Никшић, да лично прегледа ток радње око оне своје нове задужбине, каква се на Балкану није подизала од златног доба Немањинског. Њ. В. Господар је већ дотирао ову цркву покловити јој двије стотине дана орнама своје земље у никшићском пољу. Као што смо већ имали прилике да речемо, црква је ограничена по начрту архитекста разнијех нових рускијех цркава г. проф. Преображенског, у стилу српско-византинском из Немањинског доба.

није било довољно да живот само проматра. Све проматрано обасало је у Толстога страшни, нештедични испит, који је свијету обичне склопоне и одношаје разорио, — и из овога хаоса настаде нов свијет, који нам је дат у вјештачким радонима Толстога, а најбоље у његовим чланцима разјашњен. Не можеш на што а да не вјерујеш у тај чудан свијет — тако је побједоносан пријелив творачке моћи — у црков, што се њихов творачки видљиво унутрашње и спољашње ограничава. Строго узевши, Толсти предочије само своје ја у његовим најразличитијим разјашњењима. Он је и почео с уским кругом подуавтобијографских приповиједака, те је свој чудновати свијет проширивао све већма, као да непрекидно расте. Он познаје и признаје само оно, што је непосредно примио. У много шта он просто не вјерује: не вјерује у медицину, не вјерује много пута ни у тјелесни бол другог кога. „Наш је утисак на догледу болесне дјете или животиња више наш рођени бол него њихов.“ (О животу) Причајући како неког војника казне шибана (Војна и мир), називље његово јукање „очајничко, али лицемјерно.“ Будући и прости нараштаји не занимају га престо. Ако проповиједање чистоте доведе до конца рода људскога, изгледаће му догађајем, који би требало жалити. У модерном животу он не познаје много шта, — и пошто га непознаје непосредно, ни не ствара никаква мишљења по причању других: он не познаје живота градеког средњег стањежа и не познаје градеког пролетаријата.

Изгледа да је „Лав Толсти сагнат у неки одређен круг, али како је голем и велик тај круг, и како је пун дражи живот, који се у њему одиграва!“

„Б. К.“

(Личне вијести.) Од неколико дана на Цетињу се баве г. Арстид Паната и г. проф. Короди, оба сликара из Рима.

† ИЛИЈА ДРАГОВ МАРТИНОВИЋ,
барјактар.

Послије дугог и тешког боловања на Цетињу преселно се у вјечност 29 септембра у 62 години свога живота Илија Драгов Мартиновић. Пошто је оплакан многобројним народом, како својим браћевницима, тако и својим саграђанима, сјутридан испраћено је покојниково тијело многобројним народом, на челу којег је био министар војски, господин вој. Пламенац и ниши број чиновништва, да се сахрани у Бајицама, — његовом родном мјесту. Осп. школа бајичка са својим наставником средла је тијело покојниково код Санкове гомице, одакле је у потпуном реду спровод дошао пред црквом св. Јована.

При онијелу и погребу присуствовао је Њег. Свјетлост Књажевић Мирко са пратиоцима: г. г. командиром перјаничким Блажом Бошковићем, ком. артиљерије Митром В. Мартиновићем, подкомандиром Мргудом Јовићевићем, оф. артиљерије Јаковом Пенадовићем и Давидом Гаталом, Секретарима војск. мин. г. г. Милом Мартиновићем, Ђузом Ђурашковићем и другим.

Покојни Илија био је један између најпопуларнијих Цетињана. Почевши од Граховца његов анђар, којег је до смрти за пасом носио, у свакој битци појео се је непријатељском крвљу, посјекавши 7 непријатељских глава и једног је жива ухватио. Зато је од Њег. Вис. Господара и награђен био са 8 ордена, међу којима га је красила медаља Обилића, и крст Данила I.

Покојни барјактар Илија био је у сваком друштву, мјесту и времену један од највјерних људи: вазда поштен, јуначан, рјечит, слободан, хитар, а свагда гледаше, да ког не увриједи.

Као такви уживао је особиту милост код Њ. В. Господара, и љубав у народу. Са покојником губи његова чета јуначког барјактара, Цетиње доброг грађанина, а његова браћа ријетког брата.

Покој му души и лака му земља, мати свију нас. И. В.

— Пишу нам с Дупила:

У петак 4 ов. мј. преминуо је после кратког боловања бивши перјаник Петро Ђуровић, у 75 год. свога живота.

Још у младим годинама својим Петро је показивао напредан дар бистрине умне и хитрине тјелесне. Први му је почетак војевања био 1847 год. на крајевима Црмничке нахије, где је у најпрве хитао да послужити својој домовини и одговори најсветијој својој дужности. 1851 у Дедиње у Краини скадарској, 1852 на Жабљак, 1853 у Лимбани и под Годиње, 1862 од Дуге до Крњица (у многим бојевима), и посљедњег рата на границама Црмничке нахије и око Бара и Улциња и у Краини скадарској — Петро се својим јунашвом свуђ одликовао. Он је у прве турске шанце разваљивао а у посљедње своје шанце оставао, многе је турске главе посјекао, а и сам рана допадне од турског оружја.

Због његових војнички врлина и примјерног јунаштва Петро буде 1854 постављен за есотинаша Дупиоског, коју је дужност вршио на задовољство Господара и Отаџбине находећи се у бојевима вазда на челу своје стотине и дајући својим млађим примјер јунаштва, не само, него се показао и као вјешт четовођа.

Његово Височанство наш Узвишени Господар цијенећи Петрово јунаштво, постави га 1864 г. за свога Перјаника, коју је дужност он вршио вјерно и тачно на потпуно задовољство до 1872, које године буде стављен на расположење, те је уживао пензију до његове смрти. Али као што је горе речено, он је свуђ у посљедњем рату био с правдима Црмничкијем, и био примјер јунаштва.

А и у приватном животу, такође служило је до његове смрти као узор поштења. Вјечни му покој!

Дупиљанин.

(Из Котора) смо добили тужну вијест, да је ту преминуо Михајил Жуткић, познати одушевљени родољуб. Лака му црна земља!

НОВОМ ХРАМУ
СВЕТОГ ВАСИЛИЈА У НИКШИЋУ.

Од истока до запада
И од југа до сјевера,
Повоји се на све стране
Православна с тобом вјера.

И, сувише ти украси
Све словенске манастире,
Јер ће кубе твоје ново
Да свод Божји подупире.

Православну ти ћеш китит
Сваку Божју Богомољу,
А блистаћеш ка' звијезда,
На нишвињком равном пољу.

Које но је натопљено —
Са крвавим потоцима
И које је прославио
Књаз Никола с јунацима.

Те на томе славном мјесту
Сад таква црква ниче
Да се са њом док је свјета
Покољења српска диче.

На крвавом Оногошту,
Књаз сагради олтар нови:
Гдје ће бити записати
Многа српски витезови.

Да им слава њина сија
Као зраци рујне зоре,
И бесмртно име носе,
Док је српске Црне Горе.

А Острошком Чудотворцу
Светом српском Василију,
Посвећен је храм високи,
Што помаже Србадију.

Еј, хвала Ти српски Књаже,
Кад овакви олтар диже;
Ти си са њим уздигао,
Српски народ Богу ближе.

Молитве ће у њем' свете
Узносити се к Божјем своду,
Да свесишњи помоћ шиле:
Тебе — и свем' Српском роду!

Цетиње, 30 септембра 1898.

Радоје Црногорац.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

КОПЕНАГЕН, 27 септембра. — Руски Цар приспио је дочекав Краљевском породицом.

БЕЧ, 29 септембра. — Цар је примио Краља Александра, и одвратио му посјету. Краљ је кренуо пут Београда.

ПОТСДАМ, 29 септембра. — Величанства њемачка приспеће у Млетке у четвртак и пошто посјете италијанска Величанства кренуће пут Цариграда.

ПARIЗ, 30 септембра. — Парламенат је сазвао 25 октобра (по нов. кал.)

БИОГРАД, 30 септембра. — Краљ је приспио и на колодвору држао бесједу израјивши министрима признање и повјерење.

РИМ, 1 октобра. — Пелу је отпутовао у Млетке. Величанства ће из Монце стићи у Млетке сјутра у јутро.

МЛЕТКЕ, 2 октобра. — Њемачка Величанства стигла су дочекава најсрдачније италијанскијем Величанствима, и министрима Пелу и Каневаро. Послије ручка у Краљевском двору Њемачка Величанства, испраћена италијанскијем Величанствима на брод Хохенцолерн, кренула су пут Цариграда. Италијанска Величанства у вечер вратила су се у Монцу, свуда одушевљено акламирају.

КРИТСКО ПИТАЊЕ.

РИМ, 27 септембра. — Италија ће послати други батаљон пјешадије и два ратна брода на Крит.

ЦАРИГРАД, 28 септембра. — Министар иностранијех дјела посјетио је четири посланика усљед ултиматума, али без успјеха. У дипломатскијем круговима надају се да ће Порта примити ултиматум можда са којом резервом.

КАНЕА, 28 септембра. — Француски адмирал Полије објавио је главнијем беговима, да ће адмирал, послате одласа турске војске гарантирати заштиту свему становништву. Интернационална војска остаће на Криту до коначног умирења. Турци ће учествовати у јавнијем установима саразмјерно становништву. У случају принуднијех мјера, да се

присили одлазак турске војске, адмирал ће обавијестити становништво 48 ура напријед, да се стави под заштитом интернационалне војске.

КАТАНИЈА, 28 септембра. — Батаљон пјешадије кренуо је пут Крита.

КАНЕА, 30 септембра. — Цевад-паша отпутовао је у Цариград. Међународна полиција уапсила је 30 бунџија турскијех.

ЦАРИГРАД, 30 септембра. — Порта је синоћ предала повољан одговор посланицима. Неки мисле да тражи, да остане једна посада у знак суверенитета, установе судова и брве примјене нове администрације.

КАНЕА, 1 октобра. — Одговарајући на захтјев Порте, да може оставити на Криту довољну посаду Адмирал су изјавили својим владама, да морају остати при захтјеву потпуног повлачења турске војске. Адмирал су одлучили да не допусте да се искрцају турски генерали, који су одређени да изврше евакуацију. Порта не спомуње ништа одлазак својијех чиновника. Адмирал су предложили својим владама, да сматрају пристајање Порте у томе обзиру, као свршен чин.

ЦАРИГРАД, 1 октобра. — Порта је издала наредбу да се отпочне повлачење турске војске.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Овијем путем најсрдачније изјављујем благодарност, како свијем знацима и пријатељима из Црмничке и Ријечке нахије тако и браћи Дупиљанима, који присуствоваше спровођењу и погребу мојег незаборављеног оца

ПЕТРА

и учествоваше у мојој жалости.

Дупило, 20 септембра 1898.

Официр Нико Петров Ђуровић.

О Г Л А С.

Обрад Кецојевић из Пиве, отишао је године 1893 у Србију, одакле је доцније прешао у Бугарску. Будући да његова својта не зна где се исти налази, то се умољаје сваки онај који би што о поменутом Обраду знавао да би доставио

к. и. мин. иностр. дјела.

Шћепан (Стево) Иванов Луковац из Горње Мораче има 16 година отишао је у Србију, одакле је прешао у Бугарску а отолен у Русију. До назад осам година јављао се својима из Одесе, али од 1890 године никаква гласа о себи давао није. На молбу његовог оца умољаје се сваки онај који би штогод о поменутом Шћепану (Стеву) знавао да би извијестио

Министарство Иностр. Дјела.

О Б Ј А В А.

Возна пошта полази сваки дан од Цетиња за Котор у подне — осим: сриједи кога даша полази у 8 сати у јутро и стиже у Котор у 2 сата по подно, има везе са брзовозним паробродом Унгар.-Хрв. Друштва који полази исти дан у 3 сата по подне из Котора за Ријеку (Фјуме) и осим ишкка ког дана полази у 10 сати прије подне и стиже у Котор у 4 сата по подне, има везе са брзовозним паробродом Лојидовог Друштва, који

полази исти дан у 6 сати по подне из Котора за Трет.

Из Котора за Цетиње возна пошта полази сваког дана у 5 сати у јутро и стиже на Цетиње у 11 сати прије подне.

Из Цетиња за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати на подне и стиже у Подгорицу у 6 сати по подне.

Из Подгорице за Цетиње полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже на Цетиње у 11 сати прије подне.

Из Подгорице за Никшиће полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже у Никшиће у 11 сати пр. под.

Из Никшића за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати на подне, стиже у Подгорицу 6 сати по подно.

С Пристан за Бар полази сваки други дан (почевши на 1 септембра ов. год.) у 6 сати прије подне, долази у Бар у 6¼, полази из Бара за Вир у исте дане у 7 сати прије подне, долази на Вир у 12 сати на подно.

С Вира за Бар полази сваки други дан (почевши на 1 септембра ов. год.) у 6 сати прије подна, долази у Бар у 11 сати, а полази за Пристан у исте дане у 11¼ сата прије подне, долази на Пристан у 12 сати на подне.

Цетиње, 31 августа 1898.

У п р а в а

Књ. Цр. Пошта и Телеграфа.

О Б Ј А В А.

Пошто су досадањи подузимачи, који су издавали хљеб за стојећу војску, драговољно одступили законитим путем од дотичног уговора; то се са овим позива сваки онај, који би желио понуде чинити на даље издавање хљеба војсци, да се у пеђељу 4 идућег мјесеца октобра, пријави у Војни стан у Подгорици, гдје ће се инкандат држати и дати понудиоцу најниже цијене, под истим условима, под којим су га досадањи подузимачи издавали.

Команда стојеће војске.

О Б Ј А В А.

Са којом се износи на јавну продају затечена роба у дућану Андрије Налбана — Скадранина ондашњег трговца, који се нашао презадужен.

Те се овијем путем чини на знање купцима, који би се жељели натјецати, да присуствују продаји робе реченог Налбана, која ће се извршити на 27-ог октобра ове године, и предати у власништво ономе који највишу цијену буде дао.

Овим путем јавља се и свима дужитељима поменутог Андрије, да до горе реченог рока, поднесу овом Суду чисте документе по којимама дуг траже, и то лично или преко својих пуномоћника, иначе који се до реченог дана не би пријавио, губи право на доцније потраживање у намиру од данас затеченог Андрија имања.

Данилов-град, 24. Септембра 1898.

Број 456.

Управа вароши Данилов-града.

(1—4)